

Vilket utbyte har en elev i åk 5 av att se filmen Flickan?

Hur fungerar en ganska så långsamt berättad film, full av konstiga vuxna och stämningar och känslor som en 11-12-åring kanske inte alltid kan sätta ord på? Vad händer i en barnpublik när en film inte är snabbt avläsbar och där handlingen inte utvecklas enligt den gängse dramatiska mallen? Kort sagt, vilka tankar väcker den kritikerhyllade svenska filmen "Flickan" hos cirka 11-åriga elever? Hur ser barn på världen? Vi visade filmen för en åk 5 i Stockholm samt, vid ett senare tillfälle, för lärare på en skolbioträff i Skara.

TEXT: ANDREAS HOFFSTEN

Men vi börjar i Berlin. Så här berättade filmens manusförfattare Karin Arrhenius efter att "Flickan" visats på den stora filmfestivalen Berlinale inför en salong full med barn:

- Det fanns de som var rejält arga för att vi visade filmen för barn. Samtidigt klagade någon över att filmen var för långsam. Då reste sig en liten tjej i publiken och sa: "det var ju bra att den gick långsamt för då kunde man se vad som hände och man kunde känna hur det kändes".

"Flickan" handlar om 10-åriga Flickan - hennes namn får vi aldrig veta - som lämnas ensam med sin faster i ett hus på den svenska landsbygden när hennes föräldrar åker till Afrika som biståndsarbetare i FN:s regi. Men så, efter någon vecka, sticker även fastern iväg - hon lockas bort av en manlig vän. Ensam kvar i huset börjar Flickan utforska sin omgivning som rymmer nya känslor och möten med märkliga vuxna. Hon upplever ensamhet, fulla och konstiga vuxna, sin egen trevande sexualitet samt prövande vänskapsrelationer med jämnåriga. Och det är mycket sinnligt skildrat, den berättas mer med bilder än dialog, det går nästan att förnimma dofter, sommarvärmerna, det kliande gräset. Fotograf är den hyllade Hoyte van Hoytema.

Filmens handling utspelar sig 1980 och Karin Arrhenius är tydlig med att berättelsen knappast kunde utspelas idag.

- Idag har vi järnkoll på våra barn på ett helt annat sätt, kanske beroende på större medvetenhet men också en större oro.

Att filmen väckte känslor går inte att ta miste på att döma av de reaktioner vi fick förmedlade av Susanne Sandholm, ansvarspedagog på Vittra:

- Tillbaka i skolan efter filmen hade vi samtal i tre grupper. Personligen tycker jag filmen fungerar bäst från 11 år och uppåt.

Samtalsmaterialet kändes nästan oändligt, vi hade kunnat samtala mycket längre än de 45 minuter vi satt av.

Nedan följer några av de kommentarer som eleverna hade på sina lärares frågor i de tre grupperna.

- Hur var känslan efter filmen?
 - Rolig och konstig.
 - Fick mig att tänka på hur det måste kännas att inte ha kompisar.
 - Gripande, att hon blev lämnad hemma.
 - Sorglig pga ensamhet.
 - Tjejerna var jättedumma mot flickan, men filmen var glad på slutet då föräldrarna kom hem.
 - Sorgsen, speciell.
 - Gripande, hände mycket runt flickan.
 - Filmen var annorlunda, tyckte inte det hände så mycket. Men den var rolig, kul fast bra, som en macka.

FOTO: TOMAS SVENSSON

- Vad kände flickan när föräldrarna åkte?
 - Hon blev ledsen och arg.
 - Hon kände att de svek henne.
 - Besviken, med tankar som varför finns jag?

- Hur skulle du ha känt dig?
 - Värdelös och att inte räkna till.
 - Jag skulle ha blivit arg.
 - Avundsjuk på brodern som fick åka, och övergiven.
 - Väldigt ensam.
 - Tur att man inte har det som henne.

- Hur skulle föräldrarna gjort?
 - Om de visste att fastern inte var pålitlig kunde de ringt någon annan.
 - Föräldrarna skulle ha åkt iväg själva, så syskonen fick vara hemma tillsammans.
 - Flickan kunde bott hos grannarna.
 - Sida kunde sagt till tidigare att flickan inte fick följa med, så kunde hon fått åka på kollo.

- Fastern betedde sig inte som en vuxen; hur tror du det kändes?
 - Jag skulle försöka ringa mina föräldrar och berätta, eller berätta för grannarna.
 - Fastern sa att flickan inte skulle säga något till någon, så då vågade flickan inte säga något.

- När de andra tjejerna fick flickan att göra saker hon egentligen inte ville: Hur kände flickan då?
 - Om jag inte gör detta kanske jag blir straffad.
 - Rädd och osäker.
 - Det var gruppträck som gjorde att Flickan räckte upp handen

när Ola behövde ta av sig kläderna.

- Pressad.
- Kände sig som deras slav.

- Vad var budskapet med filmen?
 - Ensamheten.
 - Ibland kan detta hända och budskapet var att man då känner sig som flickan på filmen, ensam och övergiven.

Korthuggna svar men som i de gruppvisa samtalen efteråt fördjupades och utvecklades. Barnens tankar om filmen kretsade kring teman som svek och gruppträck, om ensamhet och mobbning. Det handlade om gemenskap och om föräldrarollen och föräldrars ansvar för barn. Eller som en flicka så tydligt uttryckte sig "Filmen var proppfull med känslor!".

Lärarna i Skara

Lärarna i Skara delades upp i två läger ifråga om filmens lämplighet som skolbiofilm. Men att filmen var bra tyckte nästan alla.

"Bra, men jag är inte säker på att den är någon bra skolbiofilm, den är långsam och kräver mycket av åskådaren.". Andra lärare skrev: "Mycket stark och gripande, framkallade starka känslor."; "Helt fantastisk, många nya tankar, känslor och upplevelser."; "Vacker - men långsökt och i alla delar inte speciellt trovärdig."

Skaralärarna som deltog i en skolbioträff arrangerad av filmkonsulenterna i Västra Götaland fick även svara på frågan vilken åldersgrupp som "Flickan" bäst skulle kunna lämpa sig för?

"Gymnasiet och absolut tidigast högstadiet. Den är för svår för mindre barn tror jag."; "Åk 3-5, ska försöka få den till skolbio"; "Möjligtvis mellanstadiet, men jag skulle inte rekommendera filmen för skolbioverksamhet."; "10-13 år, även vuxna."; "Från 12 och uppåt, svårt att säga, det beror på vad man gör runt."; "Från åk 5?"

Ganska delade meningar som synes. Då återstår frågan om det är en "lätt" skolbiofilm? Svaret kanske blir en motfråga: Vad är en "lätt" skolbiofilm? Är det en film med tydligt uppbyggd dramaturgi, med tydliga frågeställningar och koncentrerad tematik? Eller är det en film som skapar lite nyttig förvirring och just väcker känslor, som bjuder på lite mer tuggmotstånd? Som en "macka"?

"Flickan" distribueras av Scanbox Entertainment. Den är 100 minuter lång samt barntillåten.

FOTO: TOMAS SVENSSON